

'V FOR VICTORY'

Van dat laatste een tekenend voorbeeld.

Begin mei kreeg de eigenaar van een Rotterdamse agentuur- en commissiehandel die sinds 1930 'Oranjeklant' als telegramadres gebezigd had en enveloppen placht te gebruiken die een rood-wit-blauw kruis droegen, aanzoeging dat hij zowel het een als het ander onmiddellijk moest nalaten. Als telegramadres koos hij toen de woorden: 'Het moest', en het kruis op zijn enveloppen liet hij in zwart drukken. Omtrent dit alles zond hij een circulaire aan zijn cliënten. Een stroom van huldigende brieven volgde, 'een firma uit Amsterdam telegrafeerde: 'het spijt ons dat het moest', en bij de telefonische doorgave van dit telegram zei de telefoniste: 'het spijt ons ook dat het moest.' Een NSB'er maakte de *Sicherheitspolizei* op de circulaire van de zakenman attent; deze, die al 'een kostbare lap oranje zijde had gekocht, voldoende om er minstens vijf prachtige japonnen uit te maken', werd prompt gearresteerd.¹

Het was de Engelse radio die in de lente van '41 voor nieuwe middelen ging zorgen om de vijand en zijn handlangers te tarten. Radio Oranje begon in maart met de wekelijkse uitzending van een politiek cabaret, 'De Watergeus', waarin bij voorkeur aan oude, bekende wijzen nieuwe teksten toegevoegd werden, 'telkens hoorde je die de dag daarna op straat fluiten of zingen door deugnieten van fietsjongens. Natuurlijk genoot het publiek met volle teugen'². Er werd druk geluisterd naar de uitzendingen uit Londen: vrij algemeen wist men waar die 'deugnieten van fietsjongens' op doelden. Begin april, kort dus na het begin van 'De Watergeus', nam de Nederlandse sectie van de BBC een initiatief van de Belgische over: de luisteraars in bezet gebied aansporen, de letter V ('*V for Victory!*') op muren en schuttingen te schrijven. De eerste aansporingen in die geest waren door de Belgische sectie medio januari uitgezonden. Toen in Londen bericht binnenkwam dat zij opgevolgd waren, ook in Nederland (waar druk naar de Vlaamse uitzendingen geluisterd werd), ging ook de Nederlandse sectie van de BBC het V-teken propageren, zelfs op rijm:

Vooruit, voortaan doet allen mee:
schrijft V's waar ge kunt vinden,
en vormt twee vingers tot een V
bij 't groeten van uw vrienden!

Dan wordt ons vaderland weer vrij,

¹ K. de Fries (ps. van K. Abma) '*In deze bajes . . . Een jaar Oranje-Hotel* (1945), p. 56-57. ² E. Marezate: *Zó was het* (1945 ?), p. 17.